

EU:n lasten osallistumisfoorumi
Neljäs kuuleminen

LASTEN NÄKEMYKSET KÖYHYYDESTÄ JA SOSIAALISESTA OSALLISUUDESTA

Yhteenvedo lasten vastauksista kuulemiseen

Maaliskuu 2026

MISTÄ ON KYSE?

Jokaisen lapsen ja nuoren olisi voitava elää onnellista ja tervettä elämää. Jotkut heistä tarvitsevat lisätukea esimerkiksi koulutuksen, terveydenhuollon, ruoan tai asumisen suhteen.

Euroopan unionin (EU) jäsenmailla on kansalliset suunnitelmat tällaisten lasten auttamiseksi. Näiden suunnitelmien tukena on EU:n yhteinen aloite, eurooppalainen lapsitakuu.

EU selvittää parhaillaan, miten lapsitakuu ja kansalliset suunnitelmat toimivat.

Tämän vuoksi on tärkeää kuulla lapsia ja alle 18-vuotiaita nuoria itseään siitä, millaista heidän elämänsä on ja miten lasten asioita hoidetaan heidän kotimaassaan.

EU:n lasten osallistumisfoorumissa järjestettiin tätä varten 17. lokakuuta – 8. joulukuuta 2025 verkkokysely, ryhmäkeskusteluja ja haastatteluja, joihin osallistui lapsia eri puolilta EU:ta.

KEITÄ KUULTIIN?

**Kuulemiseen osallistui
41 736 iältään**

8–17-vuotiasta lasta ja nuorta

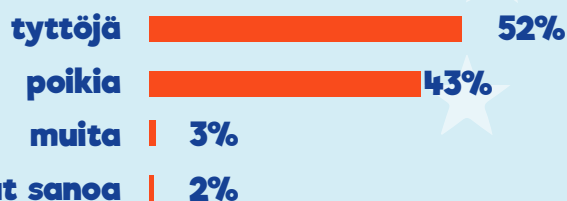

Osallistujia oli kaikista
27 EU-maasta

ja jotkin vastaajat asuivat EU:n
ulkopuolella

Verkkokyselyn lisäksi järjestettiin
**26 fokusryhmäkeskustelua ja
45 henkilökohtaista haastattelua**

KÄSITTEITÄ

 Köyhyys	kun perheellä ei ole riittävästi rahaa perusasioihin, kuten ruokaan, asumiseen ja lämmitykseen
 Sosiaalinen osallisuus	tunnet kuuluvasi yhteisöön, sinua kohdellaan oikeudenmukaisesti ja voit osallistua täysipainoisesti jokapäiväiseen elämään
 Eurooppalainen lapsitakuu	EU:n suunnitelma, jolla autetaan jäsenmaita parantamaan peruspalvelujen saatavuutta lapsille
 Syrjintä	kun jotakuta kohdellaan epäoikeudenmukaisesti sen vuoksi, kuka hän on, tai jonkin hänen ominaisuutensa vuoksi
 Este	jotain, mikä vaikeuttaa henkilön mahdollisuuksia saada tarvitsemaansa apua ja tukea tai olla yhteydessä muihin ja tuntea olevansa osallinen

LASTEN KESKEINEN VIESTI

Monet lapset sanoivat, että apua ja palveluja on saatavilla ja että jotkin asiat ovat parantuneet. Kaikki lapset eivät kuitenkaan voi käyttää tukipalveluja samalla tavalla.

Vaikka lapsilla on samat oikeudet, heillä ei aina ole samoja mahdollisuuksia jokapäiväisessä elämässä.

LASTEN EHDOTTAMAT TOIMET

Lapsia on kohdeltava kunnioittavasti; heitä olisi autettava tuntemaan olonsa turvalliseksi, heidän yksityisyyttään on suojeltava eikä heitä saa syrjiä

Tuen on oltava käytännönläheistä, oikea-aikaista ja luotettavaa, ja sitä on annettava erityisesti lapsille, joilla on muita suurempia esteitä

Elinkustannuksia on alennettava, ja apua tarvitsevien perheiden olisi saatava sitä maksutta, jotta kaikki lapset pääsevät osallisiksi yhteiskunnassa

Lapsia on kuunneltava heidän elämäänsä vaikuttavissa päätöksissä, ja päättäjien on kerrottava, mitä lasten suositusten perusteella on tehty

OSALLISUUS JA OIKEUDENMUKAINEN KOHTELU

Mitä lapset sanoivat

- Vaikka tukipalveluja olisi saatavilla, köyhyys voi herättää lapsissa häpeän tunteita tai syrjäytyneisyyden kokemusta, koska he saattavat olla huolissaan siitä, että muut kohtelevat heitä eri tavalla tai arvostelevat heitä
- Jotkin lapset kohtaavat syrjintää vammaisuuden, etnisen alkuperän, maahanmuuttaja-aseman, sukupuolen tai muun erilaisuutensa vuoksi
- Lapset tuntevat olonsa turvalliseksi, kun aikuiset tukevat heitä, noudattavat selkeitä sääntöjä ja toimivat oikeudenmukaisesti ja johdonmukaisesti
- Lapset tuntevat itsensä osallisiksi, kun heillä on ympärillään aikuisia, joihin he voivat luottaa ja jotka suhtautuvat heihin vakavasti ja kuuntelevat, mitä sanottavaa heillä on

Mitä lapset pyysivät

- Saatavilla pitäisi olla käytännönläheistä, oikea-aikaista ja johdonmukaista tukea erityisesti lapsille, joilla on muita suurempia esteitä tai jotka tarvitsevat lisäapua
- Aikuisten olisi puututtava havaitsemaansa kiusaamiseen ja syrjintään ja suojeltava lasten ihmisarvoa kohtelemalla heitä kunnioittavasti ja puolustamalla heidän oikeuksiaan
- Tuen olisi oltava sellaista, että lasten yksityisyys on turvattu, ja sitä olisi tarjottava tavalla, joka ei erota heitä muista tai saa heidät tuntemaan itsensä muista poikkeaviksi
- Lapsille olisi tarjottava mielekkäitä tapoja osallistua päätöksentekoon ja heidän olisi voitava nähdä muutokset, joita sen ansiosta saadaan aikaan

Lasten huolet ovat todellisia, ja ne on huomioitava ja otettava vakavasti, vaikka aikuiset eivät pitäisikään niitä tärkeinä.

Poika, 16–17, Romania

Jokaisella lapsella olisi voitava olla koti, internet-yhteys, ruokaa ja muita tarvitsemiaan asioita sekä pääsy terveydenhuoltoon ja koulutukseen riippumatta siitä, mikä hänen etninen taustansa, uskontonsa tai muu viiteryhmänsä on, mutta kaikilla lapsilla ei näin ole. Tähän on saatava muutos.

Poika, 15, Bulgaria

KOULUMAAILMA

Mitä lapset sanoivat

- Retket, harrastukset ja tarvikkeet voivat olla kalliita, mikä voi luoda esteitä lasten osallistumiselle
- Tukiopetusta ei aina ole saatavilla, kun lapset sitä tarvitsevat
- Kotitehtävät ja kokeet voivat aiheuttaa paineita ja stressiä
- Moni voi tuntea olonsa turvattomaksi koulussa kiusaamisen ja syrjinnän vuoksi
- Vammaisten ja erityistarpeisten lasten tuki ei aina toimi hyvin kouluarjessa

Mitä lapset pyysivät

- Koulun harrastustoiminnasta pitäisi tehdä maksutonta tai nykyistä halvempaa, ja kaikki kustannukset (esim. materiaalmaksut, matkat ja tarvikkeet) olisi ilmoitettava selvästi etukäteen, sillä kaikki perheet eivät välttämättä osaa niitä odottaa
- Kiusaamisen ja syrjinnän estämiseksi olisi asetettava selkeät säännöt, ja olisi varmistettava, että kaikki ymmärtävät ne. Niitä olisi sovellettava johdonmukaisesti niin, että haitallisella käyttäytymisellä on selkeitä seurauksia ja että lapset tuntevat olonsa turvalliseksi, kunnioitetuksi ja kykeneväksi osallistumaan kouluelämään
- Olisi varmistettava, että lapset voivat saada tukea oppimiseen sekä tarvitsemiaan oppilaanohjaajan ja terveydenhoitajan palveluja
- Lapset on otettava mukaan koulujen päätöksentekoon, heidän mielipiteitään on kuultava ja niiden perusteella on tehtävä muutoksia

Monilla opiskelijoilla ei ole varaa koulun retkiin tai maksullisiin tapahtumiin, ja pienetkin kustannukset voivat herättää ulkopuolisuuden kokemuksen.

Ryhmäkeskustelun osallistujat,
16–17-vuotiaita, Romania

Olisi hienoa, jos kouluissa olisi aikaa keskustelulle oppilaiden kuulumisista ja tunteista.

Tyttö, 15, Tanska

TERVEYDENHOITO

Mitä lapset sanoivat

- Pitkät odotusajat voivat estää lapsia saamasta apua ja tukea erityisesti mielenterveyden ongelmiin
- Joidenkin perheiden, etenkin maaseudulla asuvien, voi olla vaikea päästä kulkemaan terveyspalvelujen ääreen, erityisesti spesialisteille
- Kustannukset voivat olla este erityisesti hammaslääkärin palvelujen, mielenterveyspalvelujen ja muille erityisterveydenhoidon palvelujen käytölle
- Lapset eivät välttämättä tiedä, mistä apua voi saada, erityisesti jos vanhempien tuki ei ole riittävää

Mitä lapset pyysivät

- Lääkärinhoitoa ja erikoissairaanhoidon olisi saatava nopeammin, kun lapsi sitä tarvitsee
- Lisätukea tarvitseville perheille olisi oltava saatavilla kohtuuhintaista hoitoa, muun muassa hammashoitoa ja erikoisterveydenhoitoa, esimerkiksi näöntarkastuksia ja edullisia silmälaseja, mielenterveystukea sekä puhe- ja kieliterapiaa
- Saatavilla tulisi olla selkeää ja lapsille sopivaa tietoa siitä, mistä tukea voi saada
- Saatavilla tulisi olla parempaa ja nopeampaa mielenterveystukea, myös kouluissa

Voi käydä niin, että kun olen viimein saanut kerättyä rohkeutta mennä terveydenhoitajan puheille, hän ei sitten olekaan paikalla.

Tyttö, 17, Ruotsi

Kouluissa pitäisi olla ainakin yksi psykologi ja yksi sosiaalityöntekijä.

Tyttö, 8, Portugali

RUOKA (MM. KOULUATERIAT)

Mitä lapset sanoivat

- Hyvä ravitsemus on tärkeää terveyden ja oppimisen kannalta, mutta kaikki lapset eivät saa terveellistä ruokaa joka päivä
- Kaikissa kouluissa ei ole ilmaista kouluruokailua, ja joidenkin ylempien luokkien oppilaat eivät sääntöjen mukaan ole oikeutettuja ateriatukeen, vaikka he olisivat vähävaraisista perheistä
- Kouluruoka ei aina ole hyvälaatuista eikä se aina näytä ja maistu hyvältä
- Terveellisempi ruoka maksaa usein enemmän kuin einekset, joten perheet saattavat ostaa vähemmän terveellistä ruokaa säästääkseen rahaa, vaikka ymmärtävätkin, että terveelliset valinnat olisivat parempia
- Kun koulut ovat kiinni esimerkiksi loma-aikoina eikä maksutonta kouluruokailua ole, jotkut lapset eivät välttämättä saa riittävän ravitsevaa ruokaa

Mitä lapset pyysivät

- Koulupäivän aikana olisi saatava vähintään yksi maksuton tai kohtuuhintainen terveellinen ateria
- Koulussa olisi oltava saatavilla edullisia ja terveellisiä välipaloja ja juomia
- Kouluterioiden olisi oltava parempilaatuisia ja monipuolisempia, ja tarjolla pitäisi olla myös hedelmiä ja vihanneksia
- Loma-aikoina koulujen ollessa kiinni saatavilla olisi oltava ruoka-apua, esimerkiksi puistoruokailua tai ruokakuponkeja, jotta lapset saisivat joka päivä riittävästi ruokaa

Kouluissa olisi tarjottava maksuttomia ja terveellisiä aterioita tai välipaloja. Koulun pitäisi olla turvallinen paikka.

Poika, 16, Puola

Vanhemmille ja lapsille olisi annettava enemmän valistusta siitä, miten kotona voi syödä terveellisesti.

Poika, 17, Unkari

ASUMINEN

Mitä lapset sanoivat

- Kun kotiolot ovat hyvät, on lapsilla turvallinen olo, mikä tukee heidän oppimistaan ja terveyttään
- Jotkut lapset joutuvat asumaan kylmissä, kosteissa tai ahtaissa asunnoissa
- Vuokranmaksu ja lämmitys-, sähkö- ja vesilaskut voivat saattaa perheet ahdinkoon, mikä voi aiheuttaa lapsille huolta kodin menettämisestä ja siitä, että joutuu muuttamaan muualle eroon kavereista ja pois tutusta koulusta
- Kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet lapset eivät aina saa riittävästi tukea asumiseen, kun he muuttavat omilleen

Mitä lapset pyysivät

- Olisi taattava, että asunnot ovat lämpimiä, turvallisia ja hyväkuntoisia ja että ongelmat korjataan nopeasti, jotta lapset voivat elää hyvissä oloissa ja pysyä terveinä
- Perheiden olisi saatava apua vuokran ja lämmitys-, vesi- ja sähkölaskujen maksamiseen, jos rahasta on tiukkaa
- Lapsilla on oltava riittävästi tilaa ja yksityisyyttä, myös opiskelurauhaa
- Sijaisperheistä tai lastenkodista omilleen lähteviä nuoria olisi tuettava paremmin

**Kyse on ihmisarvosta ja häpeästä:
jokaisella olisi oltava oikeus omaan tilaan
ja puhtaaseen, lämpimään asuntoon.**

Lapsi, Ranska

**Vuokranantajien olisi noudatettava
tiettyjä vähimmäisvaatimuksia:
asuntoihin pitäisi tulla puhdas
juomavesi, ja lämmöneristyksen pitäisi
olla riittävä.**

Tyttö, 17, Saksa

MITÄ SEURAAVAKSI?

EU aikoo vuonna 2026 toteuttaa selvityksen, jossa hyödynnetään näitä lasten esittämiä näkemyksiä ja eri maiden aikuisilta saatuja tietoja, kun arvioidaan eri maiden tilannetta ja suunnitellaan, miten lasten köyhyyttä ja syrjäytymistä voitaisiin paremmin torjua. EU kehittää lasten toiveiden pohjalta myös eurooppalaista lapsitakuuta ja eri maiden kansallisia suunnitelmia.

QR-koodin linkki: https://eu-for-children.europa.eu/childrens-voices_fi

Jos olet alle 18-vuotias ja tarvitset keskusteluapua, älä epäröi puhua jollekin luotetulle aikuiselle tai soittaa [lasten tukipuhelimeen](#) omassa maassasi.

#EUChildParticipation